

Današnja številka obsega 10 strani.

Proti Carigradu!

Odločilna bitka pri Lile-Burgas-u.

Turki popolnoma poraženi.

Kako se je godilo Turkom v odločilni bitki.

Bolgarske čete so zasedle mesto Dimotika, ki leži ob železnici Solun—Carigrad južno od Drinopolja. Po kratkem boju dne 31. oktobra so prepustile turške čete mesto Bolgarom. Nadalje so zavzeli Bol-

gari tudi mesto Rodosto ob Marmarskem morju. Turki so mesto prostovoljno, brez boja zapustili.

Vzorno sodelovanje bolgarskih voditeljev-častnikov z junaštvom moštva prinaša Bolgarom dan za dnem nove uspehe. Turki so poizkušali severno od Saraja in pri Corlu se na novo ustaviti sovražniku, da bi tako branili svoje umikanje, pa se jim je ta poizkus popolnoma izjalovil. Istotako je bil brezuspešen tudi vpad turških čet vzhodno od Vize; Turki so izkrcali 20.000 vojakov pod poveljstvom Selket-paše, ki bi naj prijel Bolgare za hrbtom. Toda Bolgari so ga prehiteli ter pobili njegovo četo.

Zasledovanje bežečih Turkov se vrši z največjo odločnostjo; namen Bolgarov je, da bi čim večji del turške armade odrezali od utrjene črte Cataldža.

Pa počitka si Bolgar ne privoščijo, dokler ne pride v Carigrad. Še te dni odrinejo bolgarski voji proti Carigradu. Četaldža se vkljub vsem svojim utrbam ne bo mogla dolgo ustavljati bolgarskim topovom.

Obleganje Drinopolja.

Takoj po zmagi pri Lozengradu (Kirkilise) so začeli Bolgari oblegati Drinopolje. Oblegovalni armada poveljuje general Ivanov. Turki imajo v Drinopolju baje 50.000 mož broječo posadko, ki skuša s posameznimi izpadi iz mesta pobiti bolgarske oblegovalne čete; pa odbiti se vselej Turki vrnejo, kolikor jih ne obleži mrtvih ali ranjenih zunaj mesta. Bolgari imajo zasedene večinoma vse važnejše postojanke izven trdnjave. Mesto samo je na severu, zahodu in vzhodu zavarovano z močnimi utrbami, ki so naprav-

ljene iz betona. Bolgari so na višjih hribih, ki so jih zavzeli, razpostavili močne oblegovalne topove. Po noči od torika na sredo dne 30. oktobra so začeli, kakor smo že poročali, obstreljevati mesto. To obstreljevanje je trajalo v sredo do 10. ure dopoldne. Ob 11. uri se je obstreljevanje zopet nadaljevalo. Uspeh bolgarskega obstreljevanja je bil zelo velik, odgovor iz turških topov pa slab. Dan za dnem bruha bolgarski topovi na utrdbe in mesto usodepolni ogenj. Mesto že na več krajih gori.

Zelo krvav boj za Drinopolje se je vršil dne 30. oktobra pri mostu čez reko Marico. Že od prejšnjega večera naprej so pošiljali Turki iz mesta vedno nove čete proti Bolgarom. Turki so se borili z nenavadno trdnostjo. Ta boj je bil najbolj krvav, kar jih je bilo pred Drinopoljem v tej vojski. Po celodnevni boju so bili Turki vrženi nazaj za mestne utrdbe.

Vsekako se Drinopolje ne bo moglo dolgo držati, ker je od vseh strani odrezano. Bolgari dobijo, kakor je posneti iz novjših poročil, iz zapadnega bojišča pomoč! 40.000 srbskih vojakov je namreč že odšlo na vzhod, da ojačijo bolgarsko oblegovalno armada pred Drinopoljem. Del pred Drinopoljem stoječe bolgarske armade pa bo odrinil proti Carigradu, da ojači armada, ki hoče zavzeti Carigrad. Pomnožena oblegovalna armada, pred Drinopoljem bo pospešila napad na mesto, da se isto čim prej uda.

Padec Drinopolja bo največje politične in vojaške važnosti, ker bo dokazal, da tudi utrdbe Cataldže ne morejo rešiti Carigrada, in ker bo bolgarska armada s pomnoženimi močmi mogla udariti na Carigrad.

Vse za domovino!

O razmerah v vojnem času poročajo iz Sofije: Prav mladi dijaki so prevzeli policijsko službo v Sofiji, in kako resno in vestno jo opravljajo. Policisti pa se bore za domovino na bojiščih. Gospe, ki razumejo dobro peči kruh, delajo v vojaških pekarnah in si privoščijo komaj par ur na dan počitka. V celi državi nič več ne pečejo belega kruha, belo moko mešajo v enalnih delih z rženo. Otroci nosijo pečeni kruh v skladišča. Po 500 hlebov nalagajo nato na vozove, vprežene z volmi. 1000 volov z vozmi so samo iz okolice Sofije dali kmetje na razpolago. V dolgih vrstah se pomikajo vozovi z živežem proti meji. Vozniki jih preko gorskih cest spremljajo peš, ko se pa približa noč, zažge vozniki ob cesti ogenj, nakrmi svojo žival in se za par ur vleže, zaviti v ovčji kožuh, na zemljo k počitku. Komaj se zdani, že vozi dalje, da pride v bližino čet. Te neprekinjene kolone so dosežajo zadostne za preskrbovanje armade z živežem. Po gorskih cestah pa srečuješ tudi stare žene in može, ki hite dalje in dalje, da dosežejo bojno črto. Za svojci hite, da jim nosijo jedi in denar. S ponosom ti kažejo, kaj imajo v vrečah na svojih starih ramenih: hlebe kruha, jabolka, češnje, slanino. Denar imajo skrit v usnjatih torbicah na prsih. Nek vojni polvedovalec je srečal na gorski cesti četo 160 starih kmetov, ki so vsi imeli isti cilj: k sinovom na bojišče prinesli darove mater. Neki stariček je dejal ponosno: „Moj sin se bori pri Palanki. V par dneh bom pri njem. Kako se bo veselil sinko, ko bo dobil kruh, ki ga je pekla njegova mati.“ Bog usliši starca, da dobi sina živega. Zlato ljudstvo je to!

Zemljevid zadnjega bolgarsko-turškega bojišča.

so se Turki seveda na vse moči trudili, da bi Četaldžo še bolj utrdili. Pa ne bo nič pomagalo. Bolgarskim topovom bodo se te utrbe ravno tako malo ustavljale, kakor bolgarskim bajonetom turški vojaki.

Navdušenje nad zmago pri Lozengradu.

Poročilo o zavzetju velike trdnjave Lozengrad (Kirkilise), je vzbudilo v bolgarski prestolnici Sofiji, kakor tudi po vseh drugih mestih, po trgih in vseh Bolgarije, nepopisno navdušenje. In pred poslopjem vojnega ministrstva čulo je mnogo ljudstvo iz ust samega vojnega ministra Nikiforona besede, katere je, ganjen od radosti, z visokim glasom spregovoril: „Lozengrad je padel! Nato je iz tisoč grl zadonelo vojaško in narodno: „Hurra!“, „Da živeje!“ Klicanje več kot deset minut kar ni moglo prenehati. Potem se je podala vsa ta množica, z mestnim poveljnikom na čelu, pred srbsko, grško in rusko poslaništvo, da napravi predstavitev združenih držav Srbije in Grške burne ovacije. (Črnagora tu nima poslaništva.)

Pred srbskim poslaništvom je bilo vse tako ganjeno, da niti bolgarski govornik, niti srbski konzul ni mogel govoriti v zvezanih stavkih, ampak samo v kratkih zdihljajih, kakor na primer otroci izrazijo svoje najgloblje občutke. A stari grški poslanik se je radostne vzburlenosti jokal pred vsa četa množico, katere ga je vzdignila na roke. Burnih klicev „živo!“ pred srbskim poslaništvom in „žito!“ pred grškim ni hotelo biti ne konca ne kraja. — Pred ruskim poslaništvom je vladala tudi navdušenost, katere je pa vskipela do vrhunca pred oficirskim klubom. Ono malo število častnikov, ki jih je še ostalo v Sofiji, je nosila mladina na rokav o-

kolih med zbrano množico. Človeku so stori milo, ako gleda take svečanostne prizore. In kdor jih ni videl, ta ne ve, kaj je prava, iskrena in mogočna narodna navdušenost!

Predstavite si, da se je vse to vršilo v večerni temi, pri krasni etektrični razsvetljavi, ob zvonjenju ubranih zvonov iz vseh cerkva. Narod poje navdušeno: „Sumi, Marica, okrvavena“, a si je v svesti, da zdaj ni toliko okrvavena s krvjo krščanske raje, kolikor s krvjo trnoga, ki je prelivat po nedolžnem kri svojih podložnikov čela stoletja in stoletja. Zdaj je nastopil čas masševanja.

Balkanski lev, ki je bil dolga četa v okovih, se skočil sedaj iz svojega ležišča, stresel je glavo, grive mu stoji po konci, rjuje silno in zahteva račun od Turka: „Zakaj si kralj žene in otroke?“ mu kliče. „Zakaj si sreba kri, kakor pijavka, iz žil krščanske raje?“ A mesto odgovora se je spustil Turak v beg... Ampak tudi to ga ne bo rešilo. Bolgari in z njimi združeni Srbi, Črnogorci in Grki ga bodo gonili od kraja do kraja, dokler ga ne bodo prijeli ter z njim krvavo obračunali — enkrat za vselej!

Zmagujoče prodiranje Grkov.

Proti Solunu in Bitolju.

Po zavzetju Verije, o kateri smo že v zadnji številki poročali, je krenil en del grške armade, močan 4 divizije, proti Solunu; drugi del pa se je obrnil proti Bitolju (Monastir). Grkom se je posrečilo, pretrgati

železniško zvezo med Solunom in Bitoljem. Glavna grška armada je še pred padcem Verije pobila Turke pri Nabalkiju, kjer je padlo 1200 Turkov. Pri Janici (Jenidže) je glavna armada pod poveljstvom prestolonaslednika Konstantina dosegla lepo zmago nad Turki. Po hudi bitki so vzeli Grki Turkom 14 topov. Turška armada je štela 25.000 mož ter je bila v utrjenih postojankah. Grki so turške čete premagali ter jih razkropili. Uplenili so poleg topov tudi mnogo streljiva in so dosti vojakov vjeli. Čela turška kompanija je kar izročila orožje.

Predstraže grške armade so dospale tik pred Solun. Drugi del grške armade, ki koraka proti Bitolju, se je na svojem maršu zapletel v krvavi boj s Turki. Turki so nenadoma napadli Grke, Grki pa so vrgli Turke nazaj. Turki so imeli baje 1200 mrtvih. Grkom je sedaj pot v Bitolj prosta.

Trdnjava Preveza padla.

Grški general Sapunsakiz, ki poveljuje četam, ki so prodirale proti Prevezi, brzojavlja dne 4. nov.: Naše čete so s kopnega napadle Prevezo. Vnel se je krvav boj, ki je trajal od 7. ure zjutraj do 5. ure popoldne. Ravno smo hoteli naskočiti mesto, ko so poslali iz mesta tuje konzule kot parlamentarje (posredovalce). Mesto se je predalo pod častnimi pogoji. Po klicali smo nato grško vojno brodoge v pristanišče, ki je vzelo vso turško garnizijo na krov in jo prepejalo v trdnjavo Santa Maura na otoku Levkasu. Bilo je to nad 500 turških vojakov in častnikov.

Mesto Preveza se nahaja na obali Jonskega morja, na južnem koncu epirske Turčije, pred mor-

skim izlivom Arta. Trdnjava Preveza je čuvala ozki izliv iz Arte v Jonsko morje. Preveza je glavno mesto turškega vilajeta Janina in šteje nekaj nad 8000 prebivalcev. Prebivalci so večinoma Grki in Albanci.

Grki na morju.

Tudi na morju so Grki proti Turkom že dosegli lepe uspehe. Grška vojna mornarica je zasedla otoke Taksos, Imbros, Strati in Samotrake v Egejskem morju. S tem je onemogočeno vsako turško pošiljanje vojaštva iz Male Azije po morju. Med tem se je tudi proslavila neka grška torpedovka. O njenem činu se poroča iz Aten sledeče: Grška torpedovka št. 14 je prodrla v pristanišče pri Solunu ter uspešno napadla s torpedi turško oklopnico „Feth-i-bulent“. Torpedovka je namreč priplula ponoči pod poveljstvom kapitana Votsisa v solunsko pristanišče ter se neopaženo približala turški oklopni križarki. Torpedovka je izstrelila proti oklopnici torpedo, ki je zadela ladjo v dolžini ter napravil strahovito luknjo. Čez malo časa se je ladja pogreznila. Utonil je tudi velik del posadke. Nato se je torpedovka nemoteno vrnila v Katerino.

Srbsko-turško bojišče.

Prizren, nekdanja prestolnica srbskih kraljev, v srbskih rokah.

Boj za Prizren je trajal 4 dni. Pred mestom je stalo 8 bataljonov turških vojakov in 5000 Albancev, ki so se vojskovali z vso srditostjo. Srbom je poveljeval general Janković. Ko je srbska armada po čurnem vročem boju zavzela vas Dolnjim pred Prizrenom, se je v četrtek, dne 31. oktobra, turška posadka v Prizrenu udala. Nato je korakala srbska armada slovesno v Prizren, kjer je bila z navdušenjem sprejeta. Mesto Prizren leži severo-zahodno od Skoplja, ima nad 50.000 prebivalcev ter lepo razvito industrijo in je vsled tega bogato. V mestu je ena katoliška in dve pravoslavni cerkvi in 24 mošej; tudi avstrijski konzulat je v tem mestu.

Srbi marširajo proti jugu.

Turška zahodna armada, ki ji je poveljeval Zekki-paša, je takorekoč uničena. V dveh velikih kolonah se je po hudem porazu pri Kumanovem umikala pred prodirajočimi Srbi. Te voje so Srbi deloma razpršili, deloma vjeli. Srbi so zajeli Tetovo, vse kraje na Ovčjem polju, tudi Prilep (glej zemljevid v prejšnji številki našega lista) je v srbskih rokah.

Srbska glavna armada je namreč dne 2. t. m. prodrla iz Velesa v mesto Prilep, ki ga je brez boja zavzela. Od tod je do Bitolja, kjer se nahaja baje en del razkropljene Zekki-paševe armade, po popolnoma ravni cesti le še 40 km. Zekki-paša, ako je sploh tukaj, bo prišel zopet v lepo past, ker se bliža od juga del grške vzhodne armade, ki je že zavzela Sjatiste na potu v Bitolj.

Iz Skoplja poročajo, da so srbske čete dne 3. novembra zavzele Hoštivar (Kastovo v Albaniji). Od Turkov deloma razdejano železniško progo iz Skoplja v Mitrovico so Srbi že zopet popravili. Po tej progi že vozijo redni vlaki. Albanske voditelje Saban-pašo, Hasan-bega in Ali-drage so prepeljali v Belgrad kot vojne vjetnike. Vsega skupaj so vzeli Srbi Turkom 135 topov.

Prilep. -- Kraljevič Marko.

Prilep, katerega je zavzela srbska armada, je rojstni kraj velikega srbskega junaka, katerega ime slavijo jugoslovanske narodne pesmi skozi 5 stoletij — ime, ki je tudi nam Slovencem dobro znano — kraljevič Marko. Se ene sanje se morajo uresničiti Srbom, ali kakor se je izrazil minister Pašić: „Priti do morja, da bomo mogli dihati!“

Slovesni vohod srbskega kralja Petra v Skoplje.

V nedeljo, dne 3. novembra popoldne je bil svečani vohod kralja Petra v Skoplje, nekdanjo prestolnico srbskega carja Dušana. Sprejem je bil veličasten. Na postaji sta pričakovala kralja prestolonaslednik in kraljevič Jurij, potem general Putnik, vrhovno poveljništvo, zastopniki občine, mestna uprava, vsi inozemski konzuli v svečanostni uniformi, po trije najstarejši srbski in bolgarski duhovniki, potem ogromna množica prebivalstva vseh veroizpovedanj in narodnosti. Celo mesto je okrašeno s srbskimi zastavami.

Kralj bi bil moral dospeti točno ob 3. uri. Vreme je bilo pred prihodom deževno, toda ko je došel vlak, je posijalo sonce.

Ob prihodu vlaka je zasvirala godba kraljevske himne. Kralj je počasi izstopil iz voza, za njim pa kraljevič Jelena, skromno oblečena kot bolniška strežnica, za njo kraljevič Pavel, ministrski predsednik Pašić, ministra Andro Nikolič, Ljube Jovanović in vse dvorno spremstvo. Kralj je pogubil prestolonaslednika in kraljeviča Gjorgia ter sprejel raport poveljnika in obšel častno četo.

Mestni upravitelj Gavrilović je predstavil kralju predstavitelja srbske cerkvene občine, hadži Ristića, ki je v imenu osvobojenega Skoplja voščil kralju srečen prihod in mu ponudil kruha in soli.

Kralj je izjavil svoje veselje, da je vstopil v staro srbsko prestolnico, izrekel je svojo nado, da v mestu zavladava red, in pozival prebivalstvo, da se povrne k rednim opravkom.

V imenu turškega prebivalstva je pozdravil kralja Rešad beg, predsednik občine, ki je končal svoj govor z besedami: Turki so s sabljo dobili Skoplje in so ga izgubili tudi s sabljo.

Kralj se je zahvalil in rekel, da bo turško pre-

bivalstvo živelo svobodno in se razvijalo pod njegovo upravo kakor srbsko.

Ves ta čas se je pozdravljala kraljevična z navzočimi, ki so bili vsi navdušeni vsled njene skromnosti in požrtvovalnega delovanja v blagor ranjencem.

Ob burnih klicih: „Živio kralj Peter, živio kralj osvoboditelj“, se je odpeljal kralj s kraljevič in spremstvom po ulicah, nabito polnih občinstva, do cerkve sv. Spasa, kjer ga je sprejel srbski metropolit Vincentij, in bolgarski, Neofit, ki je izrekel željo, da bi zavezniške vojske nadaljevale osvobojevanje kristjanov.

V stari srbski cerkvi se je nato vršila zahvalnica, na kar se je kralj, povsod burno pozdravljen, odpeljal v svoje stanovanje.

Po vsem mestu je prebivalstvo kar najprijaznejše pozdravljalo srbsko vojaštvo, ki se je nastanilo v vojašnicah.

Po sprejemu je valovila po ulicah velikanska množica občinstva, katerega je bilo gotovo do 100.000. Tako je torej po 500 letih Skoplje zopet srbsko.

Srbski uspehi in nadaljni nameni.

Zemlja, severno od črte Strumica, Demir Kapu, Prilep, Krušev, Hoštivar, Prizren, Peč je v srbskih rokah, in sicer, kakor se poroča, v njihovi mirni posesti. Tretja srbska armada pod poveljstvom generala Jankovića prodira skozi Albanijo proti Draču (Durazzo) ob Jadranskem morju. Z njim se bo po zavzetju Skadra združil general Živković. Večji del druge srbske armade pod generalom Stepanovićem je odšel pri Drinopolju na pomoč bolgarski oblegovalni armadi. Drugi del te armade prodira proti Bitolju (Monastir), ki se ne more ustavljati. Prva armada pod poveljstvom prestolonaslednika se pa nahaja na poti proti Solunu, odnosno deloma proti Bitolju.

Od Soluna je oddaljena srbska pehota kakih 50 km, srbska konjenica pa le še kakih 30 km. Ker prodirajo od zahoda proti Solunu Grki in od severa poleg Srbov tudi Bolgari, ki so z mogočno svojo kolono že tudi blizu, si bodo zavezniki v Solunu podali svoje zmagovalne roke. Morda se bodo še ostanki nekdanje turške zahodne armade postavili zmagovalcem v bran pred obzidjem Soluna, pa pota jim ne bodo mogli zastaviti. Solun, glavno mesto zahodne Turčije, bo kmalu v rokah balkanskih zaveznikov.

Črnogorsko-turško bojišče.

Boj za Skader.

Na jugu so Črnogorci že v posesti vseh važnih postojank pred Skadrom ter neprestano obstreljujejo goro Taraboš in skadrsko utrdbu, v katerih se Turki in posebno Albanci, branijo kot besni. Danilova armada je naletela na ljut odpor pred Skadrom. Pri Vrakih, na vzhodno-severni strani mesta, je nastala bitka, v kateri je bilo mnogo mrtvih in ranjenih na obeh straneh. Mesto Skader že na več krajih gori. Prebivalstvo se zateka v cerkve. Mesto je od vseh strani obkoljeno, združile so se predstraže Danilove in Martinovićeve armade. Vendar se vkljub temu Turki nočejo udati. Turški poveljnik je na poziv Črnogorcev, naj se uda, odgovoril, da dokler bo še le en vojak pri topovih, on Skadra ne preda. General Živković, kateri je s svojo brigado zavzel mesto Peč (Ipek) v Novem Pazarju, maršira s svojimi četami črnogorskim četam pred Skadrom na pomoč.

Drugotni črnogorski uspehi.

Črnogorska Vukotičeva armada je zavzela dne 4. novembra mesto Djakovo, ki leži vzhodno od Podgorice v severnem delu Albanije. Od tam korakajo Črnogorci v Prizren, kjer se nameravajo združiti s Srbi.

Nadalje se tudi poroča, da desno krilo generala Martinovića stoji že 10 km pred Lešom (Alesija) ob Jadranskem morju.

Kralj Nikita obišče ranjence.

Junaške črnogorske matere.

Dne 28. oktobra je črnogorski kralj Nikita v Rjeki, kjer je napravljena začasna bolnišnica, obiskal ranjence (Rjeka je sedaj glavni stan kralja Nikite). Mesto se nahaja v Črni gori vzhodno od Cetinja ob cesti, ki vodi v obmejno črnogorsko trdnjavo Podgorica. Kralj je pri vsaki postelji obstal in povpraševal ranjence o njih stanju.

Pred neko bolniško posteljo je stala stara Črnogorka, ki je držala v desnici voščeno svečo. Na parah je ležalo pred njo mrtvo truplo nekega vojaka. Kralj je stopil bližje, se prekrižal, poljubil križ, ki je bil na prsih vojaka, poljubil tudi mrtvega Črnogorca na čelo ter je vprašal ženo, ali je mrljč njen sin. Žena je pritrdila in pripovedovala, kako je bil njen sin pri nekem počnem naskoku na Taraboš težko ranjen. Tudi njen mož in 2 druga sinova sta tam padla, vsi pod eno zastavo, oče kot zastavonoša; ko je on padel, je vzel starejši sin zastavo iz rok mrtvemu očetu, in ko je tudi njega dohitela smrt, nadomestil ga je mlajši brat, ki pa se je malo pozneje, zadet od turške kroglice, zgrudil mrtev na tla. Dva dni pozneje so še tudi najmlajšega brata prenesli ranjenega v bolnišnico. Stara žena se je tolažila: „Sedaj nimam razun Boga, mojega kralja in slave, ki so mi jo zapustili moj mož in sinovi, nikogar več na svetu!“ Navzoči so bili globoko ganjeni; tudi v očeh kralja so se zalesketale solze. Ko je starka videla, da je kralj ganjen, rekla je: „Le nam, tvojim otrokom in podložnim je dovoljeno, v največji nesreči s solzami iskati tolažbe. Ko pa vidimo tebe, ki si naš doželen oče in najvišji vojskovodja, ne izgubimo poguma in upanja.“ — „Prav i-

maš, moja vrla, stara Črnogorka“, je odgovoril kralj. „moj sin Danilo bo odšel do tvojega groba skrbel za te, kot bi bil on tvoj edini sin.“

V istem hipu so prinesli v dvorano novega ranjenca. Na posteljah ležeči vojaki so se s spoštovanjem dvignili ter mu zaklicali: „Sretna ti rana!“ Nihče ga ni vprašal, kako se počuti in kaj ga boli, a tudi on ni tožil, dasi so se mu na obrazu poznale največje bolečine. Kralj je pristopil k njemu ter ga poljubil na čelo. Pred vhom v bolnišnico je srečal kralj neko staro ženo iz črnogorskega plemena Čeče v Katunski nahiji, ki je že dolgo veljala za zibelko najboljših junakov. Uboga starka je izgubila 4 sinove. Vprašala pa je le, so se li njeni sinovi vedli v vojni kakor junaki, tako, kakor se to spodobi za junake.

Dan slave.

Sin pokojnega črnogorskega generala Božovića, poročnik Božović, je vodil naskok na neko turško postojanko. Zaklical je svojim vojakom: „Naprej, to je dan slave za Črnogoro!“ v tem hipu je priletela krogla, ki je zadela nesrečnega poročnika v glavo, da je ostal na mestu mrtev. Pokojnik je bil najboljši prijatelj najmlajšega sina kralja Nikole, princa Petra, ki je poljubil mrtvega prijatelja in ostal ihteč dolgo poleg njega.

Zverinsko početje Turkov.

Iz Küstendila se poroča, da turški vojak, ki jih preganja druga armada (srbske in bolgarske divizije), po vseh vaseh, skozi katere beže, kolje ljudi kakor živino ter pdkončuje celo družine z ženami in otroci. V vaseh Trahatovište in Vuke so našli 147 mrtvih in še mnogo več ranjenih.

Med begom po bitki pri Kirkilisi so se hoteli besni Turki maščevati nad kristjani s tem, da so krščanske vojake 15 turškega polka zaprli v vasi Ustroj v neko hišo; tam so trpinčili vojake na nečloveški način; iztikali so jim oči, rezali nosove, parali trebuhe, nato pa so hišo zažgali. Bolgarskega popa, ki je stanoval v tej vasi, so prijeli, mu z bajoneti iztaknili oči, odrezali brado in nos ter so ga ubili. V vasi Bizjine pri Bunar Hisarju so zdivjani Turki polovili 24 krščanskih deklet in so jih potem, ko so jih po živinsko onečastili, privezali na meter dolge vrvi h konjem in so jih tako vlačili po cesti. Krik teh nesrečnic se je razlegal daleč na okoli. Trpinčili so jih tako dolgo, dokler niso te mlade mučenice izdahnile.

Ko so bili Turki pri Lile-Burgasu premagani in so morali bežati pred zmagoječimi Bolgari, so požgali na begu mnogo krščanskih vasi, prebivalce pa so, ker jih niso mogli vzeti seboj, pomorili. Taka usoda je zadela n. pr. vas Aivali pri Lile-Burgasu. Nad 100 hiš je zgorelo in turški divjaki so pomorili vse prebivalce do zadnjega. 10 krščanskih mater so obesili na drevesa ob cesti, njih dojenčkom pa so porezali jezike in jih obesili materam na noge. Ta grozodejstva kličejo do neba za maščevanje.

Tako ravna divjaški Turki povsod. Ko so bežali po bitki pri Kumanovem proti jugu, so zažgali med potom toliko vasi, da je bilo nebo od ognjene zarje vse krvavo. Ubijali so male otroke, silili matere, da so morale jesti meso ubitih otrok, nato pa tudi matere trpinčili in pobijali.

Divjaški bašibozuki (neka vrsta turške infanterije) so v vasi Vlahija v Makedoniji prerezali vrat 14-letnemu dečku, ki so ga od matere iztrgali. V Serfini so gnali 30 mož v cerkev in cerkev zažgali; 26 mož je zgorelo.

Grški general Sapunzaki poroča iz Epira, da Turki v okolici Jamine more in požigajo sela. V Janini sami so umorili grškega nadpapa. Turki niti ne priznajo več v svoji slepi mohamedanski strasti vojakom-kristjanom, ki so uvrščeni v turški armadi.

Turška grozodejstva silno delujejo na srbske in bolgarske čete, da preko strašnih ovir hite kakor na perutih, samo, da bi preprečili Turkom klanje nedolžnih ljudi in se maščevali za njih grozodejstva.

Kaj dela Avstrija?

Avstro-ogrška vlada je bila doslej med bojem na Balkanu nepristranska in se ni vmešavala niti v prid Slovanom niti v prid Turkom. Ko je Francija te dni predlagala, naj se vse velike države izrečejo, da ne bodo iskale nobenih svojih koristi na Balkanu, je Avstrija ta predlog odklonila, ker ima sama velik del svoje zemlje na Balkanu. Obenem je izjavila, da ne uvidi, zakaj bi Srbi prodirali čez Prizren v Albanijo proti Jadranskemu morju, ker v Albaniji ni Srbov in ker Srbi nimajo tam tudi nobenih političnih prijateljev. Kakor se sliši, bi namreč Srbi radi razven srbskega dela Makedonije in Albanije še dobili tudi kos nesrbske Albanije do Jadranskega morja, da bi tako imeli izhod tudi na Jadransko morje. Toda sumi se, da Srbi ne zahtevajo tega tako iz lastnega nagiba, kakor nahujskani od Italijanov, katerim bi Srbi na ta način naredili prosto pot na Balkan. Ako je ta sumnja opravičena, potem imamo svojo ljubo zaveznico Italijo za hrbtno kot nasprotnico.

Naša vlada se drži, kakor rečeno, sedaj med vojsko nepristranska nasproti vojskujočim se narodom, toda ne da si vmes govori niti od Francije, niti ne bo pripustila, da bi iz sedanje vojske Italija dobila kakor korist na škodo Avstrije. Pač pa je iz različnih listov, ki imajo precej ozke zveze z našo vlado, spoznati, da ne bo popolnoma nič ugovarjala, ako si vzame Bolgarija one turške pokrajine, v katerih prebivajo Bolgari, Srbija one, v katerih prebivajo Srbi, Črna gora del sandžaka novipazarskega ter

celo Skadriško jezero z okolico vred, in Grška grške pokrajine. Ne bo pa pripustila Avstrija, da si katera-koli tuja država prisvoji Albanijo in tako zapre Avstriji pot v Sredozemsko morje.

Evropske velike države.

Velike evropske države se nahajajo v dveh zvezah, ena je Avstrija-Nemčija-Italija, druga pa Anglija-Francija-Rusija. Ni izključeno, da sedanja vojska razruši tudi te velike zveze.

Rusija bi rada imela prosto pot za svoje vojne ladje iz Črnega morja v Sredozemsko morje, ta pot pelje skozi Dardanele, ob katerih leži Carigrad. Zato je možnost, da se nazadnje tudi Rusija poseže v vojsko ter si osvoji Dardanele. Ze se sliši, da se zbirajo ruske ladje v Črnem morju. Anglija pa, ki ima ob Sredozemskem morju svoje pokrajine, ne bi rada videla ruskih ladij v tem morju. Francija ima veliko denarja izposojenega pri Turkih in balkanskih državah, njej sploh sedanja vojska ni nič kaj dobrodošla. Čim prej se konča, tem boljše za njo.

Italija skili po Albaniji in vsled tega mora stati Avstrija na straži. Prijateljska čustva med Avstrijo in Italijo vsled tega tudi niso najbolj vroča. Nemčija pa si hoče sedaj kakor Francija tudi s celim svetom ostati dobra, zato pa za Avstrijo ni najboljše zavezništvo. Razmere se seveda lahko spremenijo, toda sedaj je stališče tako, da ako se zaplete Avstrija v kako vojsko, je najverjetnejše, da z Italijo.

Velevlasti pošiljajo ladje.

Bati se je, da turško prebivalstvo v Carigradu, Solunu, Smirni in po drugih obmorskih mestih vsled strahnega poraza turškega vojaštva na vseh bojiščih združja ter se vrže na nedolžne kristjane, ki stanujejo po teh krajih. Da bi preprečile klanje kristjanov, so poslale evropske velevlasti v turško vodovje bojne ladje, ki imajo namen, braniti kristjane, posebno Evropejce. Naša Avstrija je poslala 3 velike bojne ladje, in sicer: „Nadvojvoda Frane Ferdinand“, „Radetzky“, „Zrinji“, nadalje brzo krizarko „Admiral Spaun“ in dve torpedovki. To brodovje je že odplulo iz Pulje ter ima povelje, križariti pred Smirno, ki je mesto v Mali Aziji ob obali Egejskega morja.

V obrambo Avstrijcev v Solunu je v ponedeljek priplula v solunsko pristanišče avstrijska ladja „Cesarica in kraljica Marija Terezija“. Ker ladja Taurus, ki leži pred Carigradom v obrambo avstrijskih pođanikov, ne zadostuje, je odplula v ponedeljek iz Pule križarica „Aspern“ in ima povelje, da se pridruži „Taurusu“.

Tudi druge velevlasti pošiljajo ladje v obrambo svojih pođanikov na turškem ozemlju. Le pri Angležih, kateri so mobilizirali vse svoje brodovje, se sumi, da imajo ne samo obrambne, ampak tudi še sebične namere.

Turčija prosi miru.

Ošabna Turčija, ki je zaničevala krščanske balkanske države ter si je pred vojsko prepovedla vsako vmešavanje drugih vlasti, se je spokorila in ponižala. Svoj hrbet, skrivljen pod udarci krščanskega orožja, je pred velevlastmi še bolj skrivila ter jih po svojih zastopnikih milo zaprosila, naj izposlušajo pri balkanskih državah za Turčijo mir ali vsaj več časa trajajoče premirje. Francoska je to turško prošnjo kar naravnost odklonila, druge velevlasti bodo isto storile ali pa na prošnjo sploh ne bodo odgovorile. Mir si tudi želijo balkanske države, pa tak mir, ki se ne bo sklepal ne v Parizu, ne v Londonu in tudi ne v Berlinu ali kakem drugem glavnem mestu, temveč v Carigradu, osvojenem in osvobojenem po junškem bolgarskem zmagovalcu in njegovih balkanskih zaveznikih.

Razne novice.

10. nedelja: 24. po Binkoštih, Andrej Avel.
11. ponedeljek: Martin, škof.
12. torek: Martin, papež.
13. sredo: Stanislav, Kostka.
14. četrtek: Jozafat, škof.
15. petek: Leopold, vojvoda.
16. sobota: Edmund, škof.

Iz reda oo. sv. Vincencija. Prečastiti gospod superijor Fr. Javšovec je imenovan za superijora v Gradu, prečastiti gospod Fr. Kitak pa za superijora pri sv. Jožefu nad Celjem.

„Danica.“ Slovensko katoliško akademsko tehnično društvo „Danica“ je izšlo na obnem zboru dne 28. oktobra sledeči odbor: predsednik: iur. Franc Maršič; podpredsednik: meš. Ivan Jersterle; tajnik: phil. Franc Koblar; blagajnik: teh. Gabrijel Majcen; I. knjižničar: iur. Franc Mlinar; II. knjižničar: phil. Adolf Ivančič; zapisnikar: ph.

* Delegacije. V torek, dne 5. t. m. se je pričelo v Budimpešti zasedanje delegacij. Za predsednika je bil izvoljen grof Merweldt, za podpredsednika pa poslanec Dobernig. Nato so se izvolili razni odseki. V zunanjem odseku je postal zunanji minister grof Berchtold svoje poročilo posebno, glede na vojsko na Balkanu. Novega je le malo povedal, povdarjal je samo, da hoče Avstrija čuvati svoje koristi na Balkanu, kako, o tem tudi delegati niso izvedeli. Včeraj je prišel cesar v Budimpešto ter je imel v delegacijah prestolni govor.

* Osebna dohodnina. Odkar je Zaleski finančni minister, se iz krogov kmetov in obrtnikov čujejo ne-

prestano tožbe o previsokem odmerjenju osebne dohodnine. Poslanci Slov. kmečke zveze, dr. Korošec, dr. Jankovič, dr. Verstovšek in tovariši so v državnem zboru že v posebnih interpelacijah naznanili pritožbe slovenskega ljudstva in zahtevali odpočeti. Znano je, da veliki bogataši plačujejo primeroma zelo majhen osebno-dohodninski davek. Njih premoženje se ne more kontrolirati, ker imajo denar v bankah, a bankam ni treba pripoznavati dohodnine, kakor to mora kak ubog kmet ali obrtnik. Pravijo, da bi lahko osebna dohodnina nesla v Avstriji 50 milijonov več, ako bi bili bogatini primerno obdačeni. Sedaj pa morajo ubogi trpiti plačevati za bogatine.

* Na razna vprašanja. Več naših somišljenikov nas povprašuje, zakaj se „Slovenski Gospodar“ ne prodaja v tobačnih trafikah. Vsem tem javimo, da naj zahtevajo v trafikah v naših mestih in na kolidorih naš list. Upravništvo bo radevolje poslalo trafikam naš list na prodaj. Pristaši! Zahtevajte povsod „Slovenskega Gospodarja“!

* „Narodno-obrambni Vestnik“ je priložen današnji številki „Slovenskega Gospodarja“.

* Naš podlistek. V tej in prihodnji številki prikažemo v podlistku zanimive črtice o največjem junaku v jugoslovanskih pesmih, kraljeviču Marku. Predmet je že sam na sebi zanimiv, a je vsled sedanjih bitk v krajih, kjer nastopa kraljevič Marko, dvakrat tako zanimiv. Opozorjamo pa svoje čitatelje, da bomo potem začeli priobčevati daljšo, izredno zanimivo povest iz starih krščanskih časov. Pridobivajte nam vsled tega obilo novih naročnikov!

* Zopet napad na Čuvaja. Dne 31. oktobra zvečer je 24letni pravnik, imenoma Planinšček, streljal v Zagrebu proti oknu banove palače. Čuvaj, ki se je nahajal baje v sobi, ni bil zadet, ter so opraskale grogle samo zid pod oknom. Planinšček je nato sam sebe ustrelil v sence ter se je zvrnil s krvjo oblit na tla. Ko so ga prenesli v bolnišnico, je umrl.

* Za Slov. Stražo je nabrala ob priliki srebrne poroke g. Sim. in Barbare Vezjak na Pragskem, gospica Marija Kanceler iz Spodnje Poljskave K 12-20. Zlivi!

Mariborski okraj.

m Maribor. V baziliki Matere milosti se bosta ta mesec blagoslovljala zadnja dva oltarja, namreč oltar sv. Frančiška Serafinskega dne 17. novembra, in oltar naše prelube Gospe presv. Srca Jezusovega v majhni kapelici na severni strani dne 24. nov. Vsakokrat se začne blagoslovljanje ob 8. uri, potem bo slovenska pridiga (dr. A. Medved), slovenska sveta maša, nemška pridiga (prevzvišeni knezoškof) in zahvalna pesem.

m Maribor. Volitve za mestni svet so razpisane. III. volilni razred voli 19. novembra, II. 22. novembra in I. 26. t. m. Vsak razred voli 10 odbornikov. Dosedanji župan dr. Schmiderer se noče več dati voliti. Možu najbrž mrzi zavoženo mestno gospodarstvo. — Nemška mestna „Sparkasa“ je zvišala obrestno mero za posojila od 4% na 5%. Tudi drugi nemški denarni zavodi so zvišali obrestno mero. Kaj neki to pomeni?

m Zg. Sv. Kungota. Za našo cerkev je gospa grofica Festetic kupila dvoje novih slikanih oken ter jih dala upostaviti pri glavnem oltarju. Na praznik Vseh svetnikov smo imeli že priliko, jih občudovati in se jih veseliti. Za to velikodušno darilo smo visokorodni gospej grofici iz srca livaležni vsi dobro misleči farani, kateri spoštujemo sv. vero in ljubimo cerkev.

m Sv. Benedikt v Slov. gor. V ponedeljek, dne 4. novembra, so pogorela gospodarska poslopja gosp. Franca Kančiča, posestnika v Ihovi, in načelnika tukajšnjega Veteranskega društva. Ko so ljudje v gozdu grabljali listje, so otroci doma v listnjaku zažgali. Rešili so le živino, poslopja z vso krmo in gospodarsko opravo so uničena. Komaj in komaj se je še posrečilo rešiti hišo. Obče sploštevani rodbini in posebej še daleč na okrog priljubljenemu načelniku naših veterancev naše odkrito sožalje. Sosedje pomagajte!

m Sv. Lenart v Slov. goricah. Slovenci pozor! Sedaj v začetku novembra je vpisovanje otrok v nemško šolo. Pazite, da se ne boste dali pregovoriti in poslali svoje otroke v nasprotno roko ter jih dali zapisati v nemško mučilnico. Če bi prišel kak šentlenartski „Fünfar“ v francosko šolo, on bi gledal učitelja in učitelja njega. Kaj ne da?! Pa nazadnje bi ostal nemškutar še večji revež kot je bil. V šulferajnski šoli se otroci navadijo nasprotovati vsemu, kar je slovensko. Tudi nastopanje otrok splošno ni bogve kako vzgledno. Poglejte otroke iz slovenske šole, ti se lepo obnašajo po poti domov in tudi po krščanski navadi pozdravijo. V cerkev pa otroci iz šulferajnske šole tako ne bodo radi hodili, ker je že šola predaleč proč od cerkve. Tisti klopotec pred nemško šolo poje nemškutarjem njihovo staro željo: Slovenski kmetje bodo plačevali šulferajnsko kobačo, nemškurski „Fünfarji“ pa bodo od veselja popokali. Pomnite, Slovenci: Dokler bo toliko Slovencev v trgu kot sedaj, bodo „Fünfari“ zmirom pred nami trepetali in slovenska zastava bo plapolala nad St. Lenartom tako kot je 25. avgusta 1912.

m Rače. V ponedeljek, dne 3. t. m. je v Račah pri Franc Plečku nastal ogenj, kateri je v kratkem času uničil celo gospodarsko poslopje. Na pomoč so prihitele razni domači požarne brambe, tudi one iz Podove in Ruše. Hvala vsem!

m Slov. Bistrica. Na dan Vseh svetnikov zvečer je tukaj grmelo in se bliskalo, da je bilo strah in groza. Med dežjem, ki je kar curkoma lil, je padala

tudi precej gosta toča, ki pa ni napravila nobene škodo.

m Slov. Bistrica. V četrtek, dne 31. vinotoka, je po mučni bolezni umrl Janez Verhovšek, župan in načelnik požarne brambe na Gornji Bistrici. Pogreba, ki je bil v soboto popoldne, se je udeležilo veliko ljudi. Rajni se je tudi udeležil vojske pri Kraljevem Gradu leta 1866 in bil odlikovan s srebrno svetinjo v znak hrabrosti. N. v m. p.!

m St. Ilj v Slov. gor. Naše bralno društvo in podružnica Slov. Straže priredita v nedeljo, 10. nov. v Slov. Domu popoldne po večerni celi Slomšekovi slavnosti. Slavnostni govor bo imel g. dr. Hohnjec iz Maribora.

m Slov. Bistrica. Slov. kat. izobraževalno društvo o priredi dne 17. listopada v korist ubogim šolarjem okoliške šole, žaloigro v 5 dejanjih „Mlinar in njegova hči“. Vse sosede iskreno vabimo na prireditev. Vsak se naj potruži ta dan v Slov. Bistrico, naj bo lepo ali slabo vreme. Na veselje svidenje.

Ptujski okraj.

p Ptuj. V nedeljo, dne 3. t. m. so imeli pri nas otvoritev Nemškega Doma. Da se je bolj slovesno obhajalo, so skrbeli naši pristni Nemci s tem, da so razobesili frankfurterce. — V petek smo obhajali spomin naših pokojnih. Rodbina Čeh iz Spuhla pa je ravno ta dan pokopala svojega starejšega sina, oziroma brata, Alojzija Čeha, kateri je bil od hudobne roke s samokresom zadet v prsa.

p St. Janž na Dravskem polju. V odgovor na dopis „St. Janž na Dravskem polju“ iz „Stajerca“ z dne 13. oktobra 1912. Kar je „zaupen mož“ v uredništvu „Stajerca“ zanimivega pripovedoval od St. Janža, je v pravem pomenu besede uredništvo nalagal. Ko bi ga uredništvo „Stajerca“ tako dobro poznalo, kakor ga pozna v župniji vsak človek, napodilo bi ga iz pisarne ravno tako, kakor ga ljudje v St. Janžu vsepovsodi napodijo iz hiš, v katerekoli pride. Mi tega „zaupnega moža“ preveč poznamo, zato nam je pod častjo, da bi se z njim prerekali in odgovarjali njegovim lažljivostim. Ta „zaupen mož“ je znan sovražnik cerkve in vernega ljudstva, dasiravno pride včasih tudi v cerkev pogledat. Ni pa res, da bi se pri posvetovanju radi zgradbe kanala ljudem kaj prerokovalo, ampak se jim je točko za točko po predpisanih pravilih družbe „Petovija“ marsikaj stvarno razjasnjevalo in o načrtu kanala jasno razlagalo. O kakih drugih činih ni bilo govora. Čemu torej v tako resen in za ljudstvo tako koristipoln predmet vmešavati „Stajerčijade“? — Zakaj se pri nas Drava ne regulira, že vrabci po strehah čivkajo. Vsak trezen človek ve, da so se naši poslanci potegovali za regulacijo Drave, a oholi nemško-nacionalni gospodje, prijatelji in krušni očetje „Stajerca“, so preprečili, da se Drava ne regulira, ker sipljejo ves deželni denar le za nemški del dežele. A zdaj se gre za kanalizacijo in ne za regulacijo Drave.

Velika Nedelja. Vsi liberalni listi se zgražajo (!) — seveda po svoje — nad zločinom, ki se je pripetil pretečeni teden v Osluševcih. Pri tem napadajo zopet naše mladeniške zveze, češ, to je sad njihove vzgoje. Tukaj javno pribijemo, da sta bila morilec kakor tudi njegov kolega najljubejši/pristaša liberalnih misli in bralca liberalnih časopisov. Imas tem pa konec ter mfr besedi.

p Središče. Izjavljam, da nisem jaz pisala dopisa v 43. številki „Slovenskega Gospodarja“ o našem gospodu organistu. — Rezika Podgorelec v Salovcih. — (Potrjujemo. Uredništvo.)

p Sv. Lovrenc v Slov. gor. Slov. kat. izobr. društvo priredi dne 10. nov. po večernicah prosto zabavo z običajnim vspeškom; med drugim se ponavlja igra „Najdena hči“, potem srečolov z mnogobrojnimi dobimi.

p Sv. Bolfenk pri Središču. Tukajšnja požarna bramba „Vitan“ bode imela dne 10. t. m. slavnostno blagoslovljanje svoje nove brigalne in spravišča. Vspored: Ob 9. uri predpoldan blagoslovi domači g. župnik brigalno, potem skupna sv. maša.

Ljutomerski okraj.

l Sv. Križ na Murskem polju. Preteklo nedeljo, dne 3. novembra t. l. smo imeli velezaslužnega organizatorja slovenske mladine, vlč. g. dr. J. Hohnjeca v svoji sredini. Ustanovil nam je ženski odsek Bralnega društva ali Dekliške zveze. V lepi pridigi pri poznem sv. opravilu je pozival navzočo mladino, naj v svojem življenju ne stori ničesar zoper Boga, vse pa za Boga. Svaril jih je tudi pred sedmerimi najhujšimi sovražniki deviško-čistega življenja. V popoldanskem govoru v društveni dvorani je dokazoval potrebnost ženske organizacije ter praviljal o treh vezeh, ki naj vežejo dekleta v Dekliški zvezi, namreč vez medsebojnega prijateljstva, skupnega izobraževanja in poštene zabave. Zeleti je, da bi njegove besede obrodlile najobilnejši sad. Za njim je nastopilo po vrsti 9 domačih in 7 tujih deklet z govori in deklamacijami. Vmes se je trikrat oglasil dekliski pevski zbor pod vodstvom zaslužnega g. nadučitelja A. Herzoga s pjesmijo: „Slovenskim mladencam“, „Slovenka sem“ in eno Marijino. Vsi nastopi so bili navdušeno sprejeti. Obilna udeležba na ustanovnem shodu daje upanje, da se bodo križevska dekleta v obilnem številu oprijela Dekliške zveze, ki ima namen, pomagati starišem vzgajati verne katoličanke in zavedne Slovence. — Pri tej prilikosti se je dvorani, ki sta jo v letošnjem Slomškovem letu krščanski mladini skupno postavila Posojilnica in Bralno društvo v Križevcih, dalo ime „Slomškov dom“, in tako je hočemo odslej imenovati.

l Sv. Peter pri Radgoni. Vrli možje Bralnega društva porabljajo vsako priliko, da si izpolnjujejo svoje duševno obzorje ter se med seboj navdušujejo. Zlasti pohvalno je eden izmed njih sprožil lepo misel,